

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО**

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО

ПРАКТИЧНА НАСТАВА

II ГОДИНА

СООБРАЌАЈНА СТРУКА

Техничар за транспорт и медицина

СКОПЈЕ, 2006 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: ПРАКТИЧНА НАСТАВА

1.2. Образовен профил и струка

1.2.1. Образовен профил: Техничар за транспорт и шпедиција

1.2.2. Струка: Сообраќајна

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Практична обука

1.4. Година на изучување на наставниот предмет : Втора година

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно: 3 часа

1.5.2. Број на часови годишно: 108 часа

1.6. Статус на наставниот предмет : Задолжителен наставен предмет

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

По совладувањето на наставната програма по *практична настава*, ученикот стекнува вештини, знаења и се оспособува за:

- да го интегрира транспортниот процес користејќи соодветни методи и постапки од патниот, железничкиот и поштенскиот транспорт;
- да подготвува оперативна документација за складирање на стока;
- да користи информатичка технологија при складирањето;
- да врши избор на соодветни возила и екипаж (тим) за реализација на транспортни задачи;
- да води документација за превоз на товарот;
- да применува прописи и тарифи за превоз на товар со железница
- да врши прием и достава на поштенски пратки;
- да ги идентификува, следи и пресметува логистичките трошоци;
- да го применува логистичкиот информативен систем во микродистрибуција;
- да развива вештини за тимска работа;
- да развива работни навики

1. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ НИВОА НА ЗНАЕЊА

За успешно совладување на наставните содржини и за постигнување на зацртаните цели по практична настава потребно е ученикот да поседува знаења од наставните предмети: *основи на сообраќај и транспорт, сообраќајна инфраструктура и превозни срејства* од I година.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематски целини и меѓу предмети
СКЛАДИРАЊЕ НА ТОВАРОТ	36	- Да манипулира со различни видови на стока во складиште;- да складира стока во складишта;- да подготвува оперативна документација;- да користи информатичка технологија при складирањето;- да организира работа во складиште;- да користи мерки за заштита при работа и заштита на животна средина;	Демонстрирање на различна амбалажа, објаснување на подготовката на стоката пред транспортот, демонстрирање на примери на техники на складирање, објаснување на организацијата на работа во складиштето, оперативната документација и информатичката технологија за складирање посета на складишта,	Технологија на ракување и складирање на товарот

**ПАТЕН ТОВАРЕН
ТРАНСПОРТ**

21

- Да ја познава структурата на транспортно претпријатие за товарен сообраќај;
- да организира возен парк во мала транспортна компанија;
- да планира организација на движењето на возилата при реализација на транспортни задачи;
- да врши избор на соодветни возила и екипаж за реализација на транспортни задачи;
- да врши оптимално сложување на товарот во товарен простор
- да води документација за превоз на товар;
- да ги применува прописите за означување на превозни сретства за опасни материи;
- да води документација за превоз на опасни материи;

Посета на претпријатија за товарен сообраќај, демонстрирање на примери за: структура на возен парк, организација на движењето на возилата при реализација на транспортните задачи, оптимално сложување на товарот, објаснување на означувањето на возилата за превоз на опасни материи, пополнување на документација за превоз на товар и превоз на опасни материи.

Технологија на патен транспорт

ЖЕЛЕЗНИЧКИ ТОВАРЕН ТРАНСПОРТ	15	- Да применува прописи и тарифи за превоз на товар со железница; - да учествува во чистењето и миењето на колите по нивната употреба; - влечните и влечените возила; - да води евиденција за употреба на товарните коли; - да чита графикон и книшка на возен ред, извод од возен ред, сообраќајно-транспортно упатство кон возен ред; - да ги одредува времињата на тргнување, запирање, задржување, вкрстување, претекнување и сл. во различните форми на возниот ред.	Презентирање на графикон, книшка и изводи од возен ред и сообраќајно-транспортно упатство; презентирање и читање на потребни податоци за сообраќај на возови од графикон и книшка на возен ред; толкување на податоци за состав на возови од сообраќајно-транспортно упатство кон возен ред	Технологија на железнички транспорт
ПОШТЕНСКИ ТРАНСПОРТ	9	- Да пополнува обрасци за одделни видови поштенски пратки; - да води евиденција за прием и достава на поштенски пратки; - да пресметува плаќање на поштарина за извршените поштенски услуги; - да изготвува заклучоци во внатрешни и меѓународен поштенски сообраќај и брза достава на пратки (EMS); - да отвара заклучоци и превзема пратки во внатрешен и меѓународен поштенски сообраќај и брза достава	Објаснување на условите за прием на обични и книжени пратки, опишување на приемот на обични и книжени поштенски пратки, демонстрирање на обрасци при прием на поштенски пратки, објаснување на пресметка на поштарини. објаснување на начинот на изготвување на заклучоци, објаснување на размената на заклучоци,	Технологија на поштенски транспорт

		(EMS) пратки;		
ЛОГИСТИЧКИ СИСТЕМИ И ПРОЦЕСИ	18	- Да врши рационализација на транспортот со примена на современи методи за реализирање на транспортниот процес; - да ги применува логистичките концепти: Just in time и Make-or-buy. - да ги идентификува, следи и пресметува логистичките трошоци; - да го имплементира логистичкиот информативен систем;	Демонстрирање на примери од современ транспортен процес и современи логистички системи, споредување на економските ефекти од логистички односи, посета на претпријатија кои се занимаваат со организирање и реализирање на микро дистрибуција.	Логистика

ПЛАНИРАЊЕ И УПРАВУВАЊЕ СО ТРАНСПОРТНИТЕ ПРОЦЕСИ	12	Ученикот: - Да разликува планирање од управување на транспортни процеси; - да го интегрира транспортниот процес користејќи соодветни методи и постапки од патниот, железничкиот и поштенскиот транспорт;	Презентирање на примери за планирање и управување со транспортните процеси; демонстрирање на работата на службата за контрола на транспортниот процес; посета на транспортни претпријатија за товарен сообраќај;	Технологија на ракување и складирање на товарот Логистика Технологија на патен транспорт Технологија на железнички транспорт Технологија на поштенски транспорт

4.2. Наставни методи и активности на учење

Согласно целите на *праќичнајта настава*, наставникот применува современи наставни методи со кои на ученикот му се дава можност да стане активен учесник во наставата. Овие методи подразбираат примена на наставни форми за работа како што се: работа во групи, во парови/тандем и индивидуално користење на современи наставни сретства и помагала. Во текот на наставниот процес наставникот ги презема следните активности: планира, се подготвува за часот, објаснува, демонстрира, дава упатства за скицирање, бележење, опишува, поставува прашања, споредува, ги користи претходно стекнатите знаења на ученикот, ја следи и контролира работата на ученикот, ги оценува постигањата на ученикот и др.

Во текот на наставата активностите на ученикот се состои во слушање, дискутирање, прибележување, користење на сопствените претходно стекнати знаења, набљудување, бележење, демонстрирање постапки, споредување, изработување домашни задачи, читање дијаграми, скици, шеми, експериментирање и др.

4.3. Организација и реализација на наставата

Воспитно - образовната работа по *йрактична настава* се реализира во групи. Содржините кои ги опфаќа наставната програма се реализираат во специјализирани училници или кабинет за сообраќај, соодветно опремен со наставни средства и помагала, во претпијатија. За секој ученик наставникот води портфолио.

4.4. Наставни средства и помагала

За поефикасно постигање на целите се применуваат разни наставни сретства, помагала и материјали. Во зависност од наставната содржина се користат: аудио-визуелни помагала (графоскоп, телевизор, видеопроектор, дијапроектор, компјутерска опрема), шеми, слики, илустрации, макети, каталози, списанија, техничка документација и прирачници. За поуспешно совладување на целите на предметот се користи соодветна литература и тоа: учебници и учебни помагала, наставни материјали подготвени од страна на наставникот, Интернет и дополнителна литература за наставникот.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши перманентно. Ученикот треба да изработи извештај за извршените работни задачи. Извештаите се оценуваат во текот на наставата и се собираат во портфолиото на ученикот. На крајот на тематската целина, ученикот треба да ги демонстрира стекнатите вештини и знаења и притоа да прикаже квалитет, прецизност и педантност.

Доколку, ученикот не ги исполнува критериумите за оценување се постапува согласно законската регулатива за средното образование.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Законот за средно образование, наставникот по наставниот предмет *ѝрактична настава* треба да ги поседува следните индивидуални, професионални и педагошки карактеристики: да е психофизички здрав, да го применува литературниот јазик и писмото на кој се изведува наставата, да е комуникативен, отворен за соработка, да има соодветно професионално образование, со или без работно искуство, да ја сака педагошката работа, да е добар организатор, креативен, да ја почитува личноста на ученикот, да е подготвен за примена на иновации во воспитно-образовната работа.

6.2. Стандард за наставен кадар

Наставата по *ѝрактична настава*, ја реализираат кадри со завршени студии по *сообраќај* со здобиена педагошко-психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

По исклучок, практичната настава ја реализираат кадри со завршено:

- више образование по *сообраќај*

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За успешно реализирање на целите на наставниот предмет Практична настава наставата се реализира во специјализирани училници или кабинет за сообраќај, соодветно опремен со наставни средства и помагала, според нормативите за простор и опрема, во претпријатија и трговски друштва.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: мај 2006 година

7.2. Состав на работната група:

1. Соња Гошевска-Ивановиќ, дипл. маш. инж., советник, Биро за развој на образованието, Скопје
2. Јованов Благој, дипл. Сообраќаен инженер, наставник во средно училиште а град Скопје "Боро Петрушевски"
3. Џино Шкријел, дипл економист по шпедиција и осигурување, меѓународна шпедиција "Викторијашпед", Скопје

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: 01. 09. 2006 година

9. ОДОБРУВАЊЕ НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма за **практична настава** ја одобри министерот за образование и наука со решение . 07 – 3851 / 22 од 29.06.2006 година.

